

1' ב"מ ע"ב א"א במשנה, ואם פיתתה... דא ישמע לו, ודא ת"ר מנין שיעס אומר... דשמע ד'יפ'

אם פאב מפקש מפקן לעבור איסור לעבות פאב אין דמלכות בקשתו - ואצ"פ שפוקשה כבודו של אב
לעבורו של מקום ופיתתו אומר שדוחה לא תעשה שבתורה קמ"ל אין לאב זכות לבקש דבר פתגם לעבורו
של מקום.

2' קידושין ע"ב א"א אדעזר בן מתאיא... כאיסי בן יהודה'

על כשפאב לא ביקש מבני לעבור עבירה אבד מפקש דבר בזמן שמוציא בפניו פבן מלואו שבי אפשה
לעשות ע"י אחרים - פמלואו פפיא קודמת למלות כיבוד אב ע"כ מנאותו פסעם - פפאב עצמו חייב בכבודו
של מקום.

3' קידושין שם, דתניא ר'י שפיה אביו עובר... בתורה כק'

כשפאב עובר עבירה חייב פבן לפוכיחו - אבד באופן מכובד.

4' שו"ת פראו"ש כדל ע"ו אות פ', ...מוראכס'

פיות ושנאות ישראל פיא איסור, אין לביית לבקשת פאב שלבא דדבר ע שונאו.

5' משנה יבמות כ"ב ע"א, מי ישע לו... ודא שם ע"ב, וחייב על מכתו... עמך פוא'

מפורש בפסוק ש,מכא אביו ומוח ימות' וגם כתוב, ארור מקלע אביו ואמו' - אבד אם פ"י אביו בעל
עבירה נלמד מנשיא, בעמך' שם אין עושה מעשה עמך אין איסור בדבר - ופמשנה שחייב על פכאב
וקלעל של אב שפולדי ממזל' פוא לאחר שחזר פאב בתשובה בלבד.

6' ב"מ ע"ב א"א, פניח דרפס... דפחזירי', ופניח דרפן ... כבוד אביהם', ופני מפני... דז שמת'

פבן חייב לפשיב מפירושה חפ"י שקבל פאב מ'ישראל ברבית מפני כבודו של פאב - ובתנאי שפאב חזר
בתשובה קודם מוחו.

וב"כ מפורש שדז שיחזר פאב בתשובה לא פוזפר פבן מלקלעו ומלפכותו ואינו חייב בכבודו. בסנדרין
דכאורה כתוב לא כן -

7' סנפדרין פ"ה ע"ב, אמר רבה בר רב פונא... ע"י'

כאן מפורש שאסור לבן לפלקות את אביו שנתחייב מלקות או לקלעו אם נתחייב בכך (חפ"י מפאב שפסית
לע"ז).

8' נמוקי יוסף שם פרק פנחנקים (בר"י ע"א) ד"ה חו"מנסית

דפי פנמוקי' א"ל בלעא עשה תשובה אסור לו לבן לפלקותו ולקלעו (וביבמות לא כתוב אלא שאינו חייב על
פפכאב ופקלעו).

9' תוס' יבמות כ"ב ע"ב ד"ה כשעשה תשובה

דפי פתוס' מדובר בשחזר פאב בתשובה אבד בכל זכות נשאר עליו חוב מלקות - אבד דז שחזר
בתשובה מותר לפכותו ולקלעו.

10' רמב"ם פ"ו מחרים פ"א, פגפות מייחונות אות ז', ורזב"ז

פרמב"ם פסק שם באינו עושה מעשה עמך חייבים בכבודו - פפרי מפורש בקידושין שם פאב עובר עבירה
מוכיח לו בני באופן מכובד - ודוקא בב"מ שמת פאב ולא עשה תשובה - וכבר לא יוכל לעשו עוד - אז אין
פבן חייב בכבודו. אבד פבה"ע שפביא פפגפות מ"י סובר שפ"מ' בקידושין פוא באב שעבר בשלע. ודבר'
פ"מ' בב"מ שאינו חייב בכבודו של אביו בעל פעבירה פס עס בחייו (א"ל שם מדובר בירושא).

11' שם פ"ה מחרים פ"ב, ...ולאין למיתתה'

פרמב"ם פסק כחו שראינו בנמוקי' שדוקא לענין חובא נתמצע פאינו עושה מעשה עמך אבד אסור לפכותו
ולקלעו (פפרי' חייב בכבודו!)

12' שו"ע י"ד סי' ר"מ סי"ח ורמ"א, וסי' רמ"א ס"ד ופ'

פרמ"א חלק על פמחבר בענין כבוד וסובר כחו פבה"ע שם אין עושה מעשה עמך פאר (וזכ שמוכיח
בדרכ כבוד פוא בשעבר פאב בשלע) אבד לענין פכאב לא פסק פרמ"א כשיטת פתוס' שדוקא בעשה
תשובה אסור לפכותו - וכנראה סובר שפכאב וקלעו יותר חמורות ואסורות עס באינו עושה מעשה עמך.

עוד פאר בדין כיבוד אב מנינו שם בקידושין -

13' קידושין ע"ב א"א, וא"ר יצחק בר שילא... ולע"ה' ורש"י

כיבוד אב וגם כיבוד רבו ניתנם למחילה.

5מי שיש לו אח מכל מקום וזקק את אשת
ארוז ליבום וארוז הוא לכל דבר חוץ ממי
שיש לו אח מן השפחה ומן העוברת כוכבים
'מי שיש לו בן מכל מקום פוטר אשת אביו מן
היבום וחיוב על מכתו ועל קללתו ובנו לכל
דבר חוץ ממי שיש לו בן מן השפחה ומן
העוברת כוכבים:

והיב על
מכתו : אמאי קרי כאן ונשיא בעמך לא
תאור *בעושה מעשה עמך * כראמר רב
פנחס משמיה דרב פפא בעושה תשובה
הבא נמי כשעשה תשובה והאי בר תשובה
הוא והתנן *שמעון בן מנסיא אומר איהו
מעוות לא יוכל לתקון זה הבא על הערה.
והוליד ממנה ממור השתא מיהא עושה
מעשה עמך הוא :

6 **הניח להם אביהם מעות של רבית אע"פ
שיודעים שהן של רבית אינן חייבין להחזירן

הניח להן אביהם פרה וטלית
וכל דבר המסוים חייבין להחזיר מפני כבוד
אביהם והני מפני
כבוד אביהם מי מחייבי קרי כאן ונשיא
בעמך לא תאר *בעושה מעשה עמך כראמר
* ר' פנחס משמיה * דרבא בשעשה
השובה הבא נמי בשעשה תשובה אי עשה
תשובה מאי בעי נביה שלא הספיק
להחזיר עד שמת

7אמר רבה בר רב הונא וכן תנא דבי רבי
ישמעאל *לכל אין הבן נעשה שליח לאביו
להבותו ולקללו חוץ ממסית שהרי אמרה
תורה לא תחמול ולא תכסה עליו

8 חן ממסית ומדיה אבל מאוס עון אחר בן איט נעשה שליח לאביו להכחשו ולקללו
ואצ"נ דכתיב ונשיא בעמך לא תאר נעשה מעשה עמך :

9א הממור חייב בכבוד אביו ומוראו אע"פ שהוא פטור
על מכתו וקללתו עד שיעשה תשובה. אפילו היה
[!] אביו רשע ובעל עבירות מכבדו ומתירא ממנו.
ראהו עובר על דברי תורה לא יאמר לו אבא עברת
על דברי תורה אלא יאמר לו אבא כתוב בתורה כך וכך
באילו הוא שואל ממנו ולא כמזהירו :

9 בשעשה תשובה - והא דאמר
צ"פ הגמקון (פיהרין)
דף פה: (תס) לכל אין הבן נעשה שליח
לאביו להכחשו ולקללו חן ממסית כו'
התם כשעשה תשובה וה"ל בשלמא
מלקות משכחת דמחייב אע"פ שעשה
תשובה אלא לקללו מי שעשה תשובה
אין רשאי לקללו אפילו אחר ויש לומר
דאם הזכיר שם שמים לבטלה או עשה
דבר שנתחייב בו נדוי אף על פי
שעשה תשובה חייב ולא מופטר :

[!] אסנב באיורו נשך כשסע שאינו חייב בכבודו אמ"כ עשה
השובה דגרסינן התם הניח להן אביהן פרה וטלית משל רבית וכל דבר מסוים חייבין
להחזיר מפני כבוד אביהן וסריק איקרי כאן ונשיא בעמך לא תאור בעושה מעשה
עמך ומתריק בשעשה תשובה ולא הספיק לשלם עד שמת מכאן כשסע עד שלא עשה
השובה פטור ממוראו ומכבודו סארי שעובר במורד והוכיחו איהו ולא שב מרשעו
ס"ח :

יא הממור חייב בכבוד אביו וכו'. סעמו מדקנן נס"ב דינמות (דף כ"ב) מי שיש לו בן מ"מ פוטר את אשת אביו מסיבום וחיוב על מכתו ועל קללתו חוץ ממי שיש לו בן
מהפסדה ומתכריח : ובגמרא מ"מ לחיובי ממי וכו' לחיובי ממור וכו' אמ"י (חייב על מכתו ועל קללתו) קרי כאן ונשיא בעמך לא תאור נעשה מעשה עמך
ואזקימנא נעשה תשובה ובהה כרי"ף על זה ה"מ לעיני חזונא אבל לעיני איסורא אפילו לא עשה תשובה אסור לכן להיבוא ולקללו דנרטיק נסריק בהנחיקן לכל אין הבן נעשה
שליח לא לכנס אביו ולא לקללו חן ממסית ומדיה שכרי אסרה תורה לא תחמול ולא תכסה עליו וכ"כ הר"ש"ם ולחפוקי מהתב"ש שכתבו דהיהו דהנהקין נעשה מעשה כ"א :
ורע שעל מ"מ רביתו שהממור חייב בכבוד אביו כ"כ המור דבי' ר"מ ו"ל ל"ל כיון שהו"ל רעע אינו חייב בכבודו כדלמדין נבי הויה להז סרה גזולה חייבוס להחזיר מטני כטוד
ס"ה"ה וסריק וס"ה לאו עשה מעשה עמך כ"כ פירוש וסין חייבין בכבודו ומשע בשעשה תשובה א"ת"ל כל זמן שלא עשה תשובה אינו חייבוס בכבודו עכ"ל. נס הכות
שישן כטוד כן בשם סטר הכתוב אלא שהמור הוסיף חיבת נחלה וס"ה כן דנגמלה נכבית מיירי כמגולר נביש פוק א"י וכו' נשך ואין משע ר"ה"ה לסמור דברי רבינו דמדינא
יבעל עבירות מכבדו וכו' וא"כ קט"ה ק"ד דליוהו נשך. ויש לתקן דההס ליירי כשמת
בלא תשובה דש"כ לא יוכל לתקן את אשר עשהו אבל הה"ל איירי באביו קיים ויש מקום
שיעשה תשובה ולא תזכרנה הדלשותה ונמלא הכן עבר למפרע והדבר ברור שהחי מטעם
וסתם נס שנארו נס הנלחו כבר אבדים :

יב מי שהיו אביו ואמו רשעים גמורים ועוברי עבירות. אפילו נגמר דינן להריגה והם יוצאים ליהרג אסור להכותן ולקללם. ואם קלל או חבל בדין פטור. ואם עשו תשובה הרי זה חייב ונהרג עליהן אע"פ שהרי הן יוצאין למיתה.

יח לממור חייב בכבוד אביו ובמוראו (יז) [כת] אפילו
הי' אביו רשע ובעל עבירות מכבודו ומתירא ממנו:
הגה"כ [כפ"ו] וי"א (פ"ו) דלינו מחוייב (פ"ו) לכבד אביו רשע אל"כ עשה
תשובה (פ"ו) ומדכי"ס כי"ד ובהנפות מיימורי פ"ו דהלכות ממרים):

ד [ו] י"י היו אביו ואמו רשעים גמורים ועוברי עבירה אפי' נגמר דינם להריגה ויוצאים ליהרג אסור לו להכותם ולקללם [ז] ואם הכה אותם או קללם פטור ואם עשו תשובה ה"ו (כ) חייב ונהרג עליהם (א) ג אע"פ שיוצאים ליהרג: ה' עבר אביו או אמו עבירה שלוקים עליה והיה הבן שליח לדיינים לא יכה אותם וכן אם נתחייבו נידוי לא יהא שליח לנדותם ולא ידרוף ולא יכה אותם בשליחות בית דין [ח] אע"פ שראויים לכך ולא עשו תשובה:

יג א"ר יצחק בר שילא
א"ר מחנה אמר רב חסדא יהאב שמחל על כבודו כבודו מחול הרב
שמחל על כבודו אין כבודו מחול ורב יוסף אמר 'אפי' הרב שמחל על
כבודו כבודו מחול שנאמר 'וי' הולך לפניו יומם אמר רבא הכי השתא
התם הקדוש ב"ה עלמא דיליה הוא ותורה דיליה היא מחיל ליה ליקרין
הבא תורה דיליה היא הדר אמר רבא *אין
תורה דיליה היא דכתיב 'ובתורתו יהנה
יומם ולילה

סג"ל תורם דיליס סג"ל - בתמיה הכבוד חלוי בתורה ואינו יכול למחול
על כבוד התורה שהיא על הקב"ה: ובספרו יסג"ל - כי אם בתורה
ה' משל ובתורתו יהנה בתמיהה היא נקראת תורת השם ומשגלמה
וגרסה היא נקראת תורתו:

יד וכה שאמר האב
שבחל על כבודו כבודו מחול מחול מדיני אדם אבל בדיני שמים חייב:

טקבר שאלת ¹⁵
ממני אודיעך דעתי בזה דק"ל האב שמחל על
כבודו כבודו מחול אם נפטר הבן ממלות כבד
את אביך ואת אמן לגמרי ואם מכבד אותו הו' כמכבד אינש
דעלמא או לא:
תשובה נפטר הבן מן העונש אם לא כבד אבל אכתי ממש
איכא

¹⁶
ואע"פ שאמרו בפ"ק דקדושין ²¹ הרב שמחל על
כבודו כבודו מחול דתורה דיליה היא דכתיב ²² ובתורתו יהנה
יומם ולילה, היינו מידי דלית ביה ציון, אלא שבאותן דברים
שחייב אדם לנהוג בו כבוד מחמת תורתו כגון לעמוד מפניו
וכיוצא בזה בהנהגה יכול למחול, אבל על ציונו אינו יכול למחול,
אדרבה אסור לו למחול שהתורה מתבצעת בך. ודמי למאי
דאמרינן התם האב שמחל על כבודו כבודו מחול דליכא
למימר שיהא האב יכול למחול לכן לומר לו דברי תרופין
וגדופין

¹⁷ הרב הונא קרע שיראי

באנפי רבה בריה אמר איזול איחוי אי רתח
אי לא רתח ודלמא רתח *וקעבר *אלפני
עור לא התן מבשול *דמחיל ליה ליקריה
*והא קעבר משום *בל תשחית דעבר ליה
בפומבייני ודילמא משום הכי לא רתח דעבר
ליה בשעת ריתודה :

¹⁸ יג כתב צמ' אמרי נועם פ' קדושים והציאו הרב מהר"ר אהרן לפפא
צחיצורו כ"י דדוקא כנודו מחול אצל און מורלו מחול. והרצ
משכנות יעקב דף קע"א ע"ג דהם דצדיו והסכים דגם המורא יכול
למחול. כך מלאמי כתוב צנכרוכותי. ואין ס' משכנות יעקב כעת אלפי
וכן נראה מתשובת הרי"צ סו' ר"ך והציאה מרן זכ"ע סוף הל'
תלמוד תורה והרצ ככ"ה סו' דע"ד וסוף סו' של"ד ומע"ש לפחת
המים הציאו ככ"ה צסימן זה אות ע' שלל כתבו אלל דלין ציונו
מחול ודוק מינה הא מורלו מחול. אצל ע"ש הכנ"ה אות ע"א אינו
מכוון. וכן יש להציא ראה מהא דלמדין פ"ק דקדושין דף ל"ג רב
הונא קרע שיראי צאפי רבא צדיה אמר איזול איחוי אי רתח או לא
רתח ודילמא רתחוקעבר אלפני עיור דמחיל ליה ליקריה ופרש"י ודילמא
רתח ורפד לאצוה מידי צרתחיה עכ"ל ופשיטא דאי אמר מידי לאצוה
צרתחיה עבר על מורא אז דמורא הוא לא סותר את דצדיו וכ"ש לדבר
כנגדו זה בכלל מורא הוא ועל זה משני הס"ם דמחיל ליקריה משמע
דאף כי לימא מידי דקעבר על מורא אז כדר אציו סל"ה כואת ומורלו
מחול. וכן משמע מע"ש צמ' החיובך סוף סו' דו"צ וז"ל ועובר עליה
והקל צידתחם ציטל עשה אלל א"כ מדעת האצ וצמחילתו שהאצ שמחל
וכו' עכ"ל ונראה דאף אם הקל צמורא מחול צמחילתו כלמור. ומיהו
יש לעורר דלפי מ"ש צסמוך תשס"ו החסידים דאף דכדורו מחול
צדיני אדם אצל צדיני שמים חייב א"כ מאי משני הס"ם דמחיל ליקריה
הרי אכתי איכא עונש שמים וז"ל דלפני עיור ליכא כי אם כשמתחייב
צדיני אדם אז צסוב זה איכא לפני אצל כשאינו מתחייב דק צסוב דיני
שמי לא שייך לפני. א"כ דיג לחלק היכא דמחל מקמי דקעבר ועוד
דהוא נותן אצבע כדי שיעצור על כבוד אצ להיכא דהוא צשאע ונפש
עבר על כבוד שחייב ואח"כ מחל אציו דצכ"הג דרב הונא אף צדיני
שמים פטור.

¹⁹ דאיבעיא להו בן מהו שיקו דם לאביו רב

מתנא אמר *ואהבת לרעך כמוך רב דימי
בר דינגא אמר מכה אדם ומכה בהמה מה
מכה בהמה לרפואה פסור אף מכה אדם
לרפואה פסור (ארב' לא שביק לבריה למישקל
ליה סילוא מר בריה דרבינא לא שביק לבריה
למיפתח ליה *כוותא דילמא תביל ודוה ליה
שגנת איסור אי הכי אחר נמי אור שיגנת
לאו בנו שגנת חנק

²⁰ איבעיא להו בן מהו שיקו דם לאביו ואסיקנא רב פפא לא

שביק ליה לבריה למישקל סלוא מר בריה דרבינא לא שביק לבריה למיפתח כוותא מ"ם דילמא
תביל והוה ליה שגנת איסור

על הא דלמדין שהבן מיט רשמי ניטול קון או לפסוח טעה לאביו הקשה
הרמב"ן ז"ל אם קן לא יסעק ברפואת כלל דילמא טפי והוה ליה שגנת סייף ותיך דלפטר למר דלע"ג דמכה אדם לרפואה פסור ומטה
דואהבת לרעך כמוך הוא אמי' הכי
כיון דאיכא אחרזי לא שבקינן לבריה
למעבר הכי דילמא תביל ביה ספי
ממה שאז בדרך הרפואה :

²¹ הן המקוין דם לאביו או שהיה רופא וחתך לו בשר או
אבר פטור. אע"פ שהוא פסוד לכתחילה לא יעשה או
לחוציא סלון [ג] שבשר אביו או אמו לא יוציא שמה
יעשה חבורה. במה דברים אמורים כשיש שם אחר
לעשות. אבל אם אין שם מי שיעשה אלא הוא והרי הן
מצמערין הרי זה מקוין וחותך כפי מה שירשהו לעשות :

²² ג' היה קוץ תחוב לאביו לא יוציאנו שמא יבא לעשות בו חבורה * וכן אם הוא מקיז דם או רופא לא יקז דם לאביו ולא יחתך לו אבר אף על פי שמכוין לרפואה :
הנה[ה] יבד"ה בש"ס אחר לפנות אצל אם אין שם אחר לעשות והוא מפענר הכי הוא מהירו ותהרלו כפי מה שירצוהו לפשוט[ים זה בבור ורמב"ם ס"ה חה' חמרים]:

²³ [ג] ונראה לענ"ד, דזה שחייבה התורה

במכה אביו ואמו או בחצירו, היינו דוקא בלא רשות, אבל אם אביו ואמו או חצירו אומרים לו שיכס או שיקללם, אינו עובר בלאו הזה ואינו חייב מלקות ולא מיטה, עיין בבא קמא פרק החובל ז"ג ע"א ור"מ פ"ה מחובל ומוזק הי"א, לענין ממון אם נותן לו

רשות, עי"ש, ולענין חיוב מלקות או מיטה נראה לענ"ד פשוט דאינו עובר ואינו חייב. וכן נראה מלשון הר"מ פכ"ו מסנהדרין ה"ו, שכתב, אע"פ שיש לו לדיין או לנשיא למחול על כבודו אינו יכול למחול על קללתו, וכן שאר העם אע"פ שמחל המקולל מלקין את המקלל שכבר חטא ונתחייב, עכ"ל, ועי"ש בכסף משנה. משמע דוקא אם כבר קילל כיון שכבר עבר עבירה לשמים אין המחילה מועלת, אבל כשנותן רשות מתחילה לקלל אין כאן עבירה כלל, וכן כאן גבי מכה, ושם יש קצת עבירה דמוציא שם שמים לבטלה, ויבואר לקמן אי"ה פרשת קדושים [מטוה רל"א אות ד'], אבל גבי מכה אין כאן עבירה כלל, לא בחצירו ולא באב ואם. ומה דמבואר כאן בש"ס דאיבעיא לענין להקח דם, היינו שלא מרצון אביו, ומ"מ מסקינן דפטור, כיון דהיא לרפואה, וכן הנהו אמוראי דלא שבקו לבניהם ליטול להם קוץ, היינו דלמא יעשו חבלה שלא לנזק בשוגג שלא מרצון אביו, אבל אם אביו מוחל ומטוה להכותו נראה דאינו חייב כלל, וכן בחצירו, ואינו עובר כלל, ואע"פ שלא מצאתי זה מפורש מ"מ הסבירא נותנת כן, קן נראה לענ"ד ברור.

²⁴ וכן אמרי

האב שמחל על כבודו כבודו מחול הני מילי
כבודו אבל הכאתו וקללתו לא.